

Franckesche Stiftungen zu Halle

Nowý Zákon Pána a Spasytele nasseho Gežisse Krysta Opět s welikau pjlnosti Přehlidnutý

Cansteinsche Bibelanstalt

[Halle], 1722

VD18 13382543-001

Episstola k Židům Pawla Aposstola

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-229204

10. Slusšeloi * zagisě na toho, pro kteréhož gest wšsecko/a sřze kteréhož gest wšsecko/ aby mnohé smy k sláwě přive-
da/ t wúdee spasenj gegich, sřze wtrpe-
nj poswětil. * Jan.1.3. Nim.11.36.
† Euf.24.26. 46. Euf.5.15. f.5.31. 34.2.9.

11. Nebo y ten kterjz * pojwécuge/ y
ti kterjz poswěceni bhwagi/ z gednoho
gsau wšseckni. Pro kteraužto přejinu nez-
sřdy se gich nazowati t bratřim,
* Sid.13.12. † Mat.12.50. Jan.20.17. Sid.2.17.

12. Rěka: * Zwešiwati budu gmeno
twě bratřim swym/ v prosřed šromáz-
šdenj prozřewiwati budu tobě.
* Gal.22.23.26.

13. A opět: * Gá budu w něm dau-
fati. A opět: † A y gá a djetj, kterěz dal
mi Báh. * 2 Sam.22.3. † Jzai.8.18.

14. Poněwadj tedy djetj wčasnost ma-
gi těla a sřwe/ y on tčj podobně * wča-
stien gest gich: aby sřze t smrt zahladil
toho, kterjz má wšadastwj smrti, to gest
dábla/ * Jan.1.14. Jil.2.7. † Jzai.25.8.
Dse.13.14. 1 Kor.15.54.55. seqq. 2 Tym.1.10.

15. A * wyswobodil ty, kterjz báznj
smrti, po wšsecken čas žiwota t podro-
beni byli w službu. * Luk.1.74. † Rim.8.15

16. Neboť nikoli nepřigal Angeľu/
ale symě Abrahamowu přigal.

17. Pročej we wšem * připodobněn
bhti mēl bratřim/ aby milofrdnj byl, a
wěrnj Biskup w tom coj [se] v Boha
t očištěnj hřichů libu, [diti mělo.]
* Jil.2.7. Sid.4.15. f.5.2.

18. Nebo že sam trpěl pokušsijn byw/
mžje také pokušsijn trpčim spomáhati.
* Sid.4.15.16.

Kapitola III.

Mnohem důstojněšsio Křsta Pána nad Wro-
žisě byti domodě, 7. kypřimemu hřaš Páně poslu-
šenstwj/ 9. hroznj o židech připominage přiklad,
přilně ponauťa.

1. A Protož, Bratřj swatj/ * powołanj
nebestěho wčasťnej / t spatřugte
Apostola a ** Biskupa wyznánj nasseho
Křsta Gezišse. * 1 Pet.1.15. Jil.3.14.
† Sid.2.1. Rim.15.8. ** Sid.4.14. f.6.20. f.8.1.

2. Wěrněho tomu, kdož geg wštano-
wil: gako y * Wrogžis [byl] we wšem
domě geho. * Num.12.7. Sid.3.15.

3. [Tjm] wěrsj zagisě sláwy tento
nad Wrogžisse gest hoden/ čjm wěrsj má
čest stawitel, nežli sam dām.
* Zach.6.13. Mat.16.18.

4. Nebo wšseliž dām wštawen bhwā
od něhož: ten pak, kdož wšsecky tyto
twěcy * wštawěl, Báh gest. * 2 Kor.5.5.
Efe.2.10.

5. A Wrogžis * zagisě wěrnj byl w
celém domě geho, gako služebnj/ na t
oswědčenj toho coj potom mělo mluwe-
no bhti: * Num.12.7. Wšš. w.3.
† Deut.18.15.19.

6. Ale Křstus, gako Syn [panuge]
nad domem swym: kterjzto dām * my
gsme / gestliže tu swobodnan daušaniz-
wost, a tu chlaubu nadeže až do konce
pewnan t zachowáme. * 1 Kor.3.16.
f.6.19. 2 Kor.6.16. Efe.2.21.22. 1 Tym.5.15.
1 Pet.2.5. † Mat.24.13. 3gem.2.10.25.

7. Protož gatj prawj Duch swatj/
Dnes * wššselilibysie hlas geho/
* Gal.9.7. nj. w.15. f.4.7.

8. Nezatwřugte sřdcy swjch/ga-
ko při onom * popuzenj w den pokušsijn
toho na paussiti. * Exod.17.7. seqq.

9. Kdež * pokušsili mne Dtcowě wa-
ssi/ zkusyli mne/ a wideli skutky mē po
čtyřidceti let. * Exod.17.7. Num.14.22.

10. Protož hñewim sem byl na poku-
lenj to: a řeč sem: Tito wžbycy blaui-
dj sřdce, a nepoznawagi cest mých.

11. Pročej přisahl sem w hñewě swém,
že newegdan w odpocinutj mē.
* Num.14.25.28.35. Deut.1.34.35.

12. Wizej, Bratřj/ * aby snad w ně-
kom z wás nebylo sřdce zlé (a) newěrně/
kterězby odstupowalo od Boha žiwěho:
* Deut.29.18.

13. Ale * napominejte se wespolek po
wšsecky dny/ dokudž se dnes gmenu-
ge: aby někdo z wás nebyl zatwřen
oklamánjím hřicha. * Mat.18.15.
1 Tes.5.11.14. 2 Tes.3.14.15.

14. Wčasťnjcy * zagisě Křsta wčine-
ni sine/ gestliže wšsal ten t počatef pod-
staty** až do konce pewnj zachowáme:
* 2 Pet.1.4. † Rim.8.17. ** Wšš. w.6. 3gem.2.10.25.

15. (Protož) dokudž se rěka: Dnes,
* wššselilibysie hlas geho, nezatwř-
ugte sřdcy swjch/ gako při onom
popuzenj. * Gal.9.7.8. Sid.3.7.

16. Nebo některj sřyssewšse, popauzeli
[ho:] ale ne wšseckni, kterjz wysšli z E-
gypta sřze Wrogžisse.

17. Ma kterě se pak hñewal čtyřidceti
let? Zdali ne na ty, kterjz hřěssili/ ge-
gich? tēla padla na paussiti?
* Num.14.35. seqq. f.26.65. Gal.10.6.26.

18. A kterym * zapřisahl že newe-
gdau do odpocinutj geho/ wšsal tēm, kter-
ejž byli neposlušni. * Num.14.28. seqq.
Deut.1.34.

19. A

19. A widíme, že nemohli wgiti pro newěru.

Kapitola. IV.

Wěřicm právě w křsta, připraweno gest odpocinuti/ k němužto gakož oni prwnj pospichali/ 11. tak y my owšem anamenagice cestj nebezpečnost, 13. oči Božjch gajnost, 15. y Biskupa neomyšlěho milostiwosti, snazně chwátymě.

1. **B**dgmež se tedy / aby snad opustě jasli benj o wgiti do odpocinuti geho, neopozdil se někdo z wás.

2. Nebo y nám zvěřowáno gest gako y oněmno : ale neprospešla gim řeč slyšená, nepřipogená k wěre těch, kterjž slyšeli.

3. Neboi wcházjme w odpocinuti, my kterjž sme wvěřili: gakož řeč: * Pro tož sem přisáhl w hcně swém že newegdau w odpocinuti mē: ačkoli dokonána sau byla od ustanowenj swěta.

* Gal.9.5.11.

4. Nebo powědel na gednom místě o sedmém dni takto : * W odpocinul Bůh dne sedmého ode wšech skutků swých.

* Gen.2.2. Erod.20.11. f.31.17.

5. A tuto zase/ že * newegdau w odpocinuti mē.

* Num.14.30.

6. A poněwadž wždy na tom gest, že některj magj wgiti do něho/ a ti, kterjž přwē zvěřowáno gest, newěšli pro newěru :

7. Dpět wkládá den gakhšy/ * Dnes, škrze Dawida, po takowém času právě, (gakož řečeno gest) Dnes wšlyšitelj hlas geho/ nezawržigte sedcý swých.

* Gal.9.5.8. Žid.3.7.15.

8. Nebo byl byl Jozue w * odpocinuti ge wwelel/ nebylby potom mluwil o giném dni :

* Deut.31.7.

9. A protož žustáwāt swátek lidu Božjmu.

10. Nebo kdožkoli * wšel w odpocinuti geho/ takē y on odpocinul od skutků swých, gako y Bůh od swých.

* Gen.14.13.

11. Snazmež se tedy wgiti do toho odpocinuti/ aby někdo newpadl w tñž přklad nedowěry.

12. Žiwát [gest] zagiste řeč * Božj a mocná/ a pronikawěgšj nad každý t meč na obe straně ostrý : a dosahu gest až do rozdělenj, y duše, y ducha, y klabů, y mozků w kostech : a rozoznává myšlenj, y miněnj srdce :

* Řazat.12.11. Žai.4.9.2. Ger.23.29. 1 Kor.14.24. 2 Kor.10.4.5. Efr.6.17. Řgem.1.16.

13. A nenj * stwořenj, kterězby nebylo zgewné před obljećem geho: nýbrž wšecky wěcy sau t nahē a oděřytě očima toho, o kterémž gest řeč náše.

* Cyr.15.19. f.23.28. t Žal.33.13.14. f.34.16. f.90.8. f.139.11.12.

14. Protož magice * Biskupa welikěho/ kterjž pronikl nebesa/ Gežisse Syna Božjho/ držmež (to) wyznánj.

* Žid.3.1. f.6.20. f.7.26. f.8.1. f.9.11.24.

15. Nebo nemáme * Biskupa, kterězby nemohl žedenl byti mdołom našich/ ale t žusseného we wšem [nám] podobně, kromě ** bñchu.

* Žid.2.17. t Mat.4.1. seqq. Euf.22.28. ** Žai.53.9. 2 Kor.5.21. 1 Petr.2.22. 1 Jan.3.5.

16. Přisupmež * tedy smele s t daušanjm k tránu ** milosti / abychom dosáhli milosrdenstwj, a milosti nalezli ku pomocy w čas přjhodnj.

* Efez.2.18. Žid.10.22. t Efez.5.12. 1 Jan.2.28. f.3.21. f.5.14. Žid.10.19. ** Rim.3.25.

Kapitola V.

Kryštus P. gest nendůstogněšj, 4. a od Otce nebeského powołan Biskup : 6. gehož figurowal onen Melchysedech y Kral y Knez : 11. o čej Aposťol y pro hlubokost wědy, y pro mdołbu Židu, nemohl tak, gaki slyšelo, wyprawowati.

1. **A**ldžy zagisje * Biskup z lidu wyžatj, za lidi bywā t postawen w gednānj s Bohem/ [totiž] aby obětowal y dary y oběti za hřichy :

* Erod.30.7. seqq. t Žid.8.3. f.10.16.

2. Kterězby mohl, gaki slyšj * litost msti nad neznagichmi a blauidjchmi : gsa y sam t obkřčen nemocj :

* Žid.4.15. t f.7.28.

3. A pro m * powinen gest, gakož za lid, tak y za sebe sameho obětowati za hřichy. * Len.9.7. f.16.3. seqq. Žid.7.26.27.

4. A anjž kdo sobē sam tē cti ofobuge, ale ten kterězby byl powołan od Boha, * gako y Atron. * Erod.28.1. 1 Par.23.13.

5. Tak y Kryštus ne * sam sobē tē cti ofobil aby byl Biskupem : ale ten, kterjž řečl gemu : t Syn māj gsy ty/ gā dnes zpłodil sem tebe.

* Jan.8.54. t Žal.2.7. Euf.13.33. Žid.1.5.

6. Gaki y ginde prawj : * Ty gsy kněz na wěky, podle řādu Melchysedechowa.

* Žal.110.4. Žid.7.17.

7. Kterjž za dnū řēla swěbo, t modlitby a ponjženē prosby, k tomu, kterjž ho mohl zachowati od smrti, s křicem wěstlým a slzami obětowal / a wyslyšsāu gest w tom strachu.

* Mat.26.38. seqq. f.27.46.50. Mark.14.35.36. f.15.34.37. Euf.22.42.42. f.23.46. Jan.12.27. f.17.1. seqq.

8. A

8. A ačkoli byl Syn [Boží] z toho wšak což strpěl, * naučil se poslušnosti: * Žil. 2, 8.

9. A tak dofonalý gsa, věinen gest wšechněm sebe* poslušným † půwodem spasení wěčnoho: * Řim. 1, 5.

† Žid. 2, 10.
10. Nazwán gsa od Boha Biskupem, podle řádu * Melchysedechowa.

* Žal. 110, 4. wš. w. 6.
11. O kterémž mnohoby se mělo mluwiti, a to nesnadných věch f wyprawenij: ale * wy gste nezpůsobných wšij.

* Jan. 16, 12.
12. Nebo měwše byti w tak dlouhém času mistři / opět potřebujete věni býti prvním počátkům wýmmlunosti Božich: a věiněni * mléka potřebujících / a ne pokrnu hrubšijho. * 1 Kor. 3, 1. 2. 3.

† Pet. 2, 2.
13. Kdožkoli zagiste mléka se drží / nezcháá slova spravedlnosti: [nebo * nezmluwně gest.] * 1 Kor. 3, 2. f. 14, 20.

Efez. 4, 14.
14. Ale dofonalých gest hrubý pokrm / [totiž.] těch kterij pro zypklost magi smyšly způsobně, f * rozeznánj dobrého y zlého. * Žal. 7, 15. 16. Řim. 12, 2.

Kapitola VI.

Napomíná Židů, aby nekršili / 7. ale růsti, prospíwati, y f dofonalosti se nesti wšlowati: 12. na přegistá Božská zaslíbení, daušanlwe žpolestagice.

1. **P**řetož opustije řeč počátku Kryšowa, f dofonalosti se nesme: neopět zákładagice gruntu * pokánj z skutků mrtwých, a wjry w Boha / * Žid. 9, 14.

2. Říká věni / a wyládnj rukau / a wzkřisšenj z mrtwých, y saudu wěčnoho:

3. A toť věinime, * dopustili Bůh. * Skut. 13, 21. 1 Kor. 4, 19. Žal. 4, 15.

4. Nebo * nemožné gest gednau gíř o: swjecným / kterij y zafusyli daru nebeské: ho / a wčastnjm věiněni byli Duchu swatého / * Mat. 12, 31. 45. 2 Petr. 2, 20.

† Jan. 5, 16. Žid. 10, 26.
5. Dfusyli také * dobroho Božijho slowa / a mocy wěka budauchbo /

6. Kdyby padli / zase obnowiti se fu pokánj / gakožto těm, kterij opět sobě znouu křijugi Syna Božijho / a w porauháňj wydawagi.

7. Země zagiste kteráž často na sebe přicházejících děsti pige / a rodi bylinu přjehodnau těm, od kterýchž byla dělána / docházj požehnánj od Boha:

8. Ale wydawagjch trnj a bodláky /

zawržená [gest], a * blížká zřořečenj / gezgířto konce [býwá] spálenj. * Mat. 21, 19.

9. A wšak nezmilegšij, naděgemet se o wás lepsiých věch, a nalezejících f spazsenj / ač pat foli tak mluwime.

10. Neboť nenj * nespravedlných Bůh / aby se † zapomenul na práci wšij / a na pracowitau lásku, kterěž ste dokazowali fe gměnu geho / slaužiwše swatým, a [gestě] slaužjce. * Řim. 3, 4.

2 Tes. 1, 5. 6. † 2 Par. 15, 7. Wš. 14, 31. Mat. 10, 42. f. 25, 40. Mark. 9, 41. Jan. 13, 20. 1 Kor. 15, 58. 1 Tes. 1, 3. 2 Jan. w. 8.

11. Žádámeť pat aby gedenkazdy z wás až do konce profazowal tu oprawdowan pilnosti / plně gířtoy * naděge:

* Mat. 24, 13. Žid. 3, 6. 14.
12. Tak abyšte nebyli leniwj / ale nās sledownjch těch, kterij řerze * wjru a snās šseliwosti obdrželi dědictwj zaslíbeně.

* Žid. 10, 36.
13. Bůh zagiste zaslíbenj čině * Abrahamowi, kdjž neměl řerze koho wěššijho přisáhnutí / † přisáhl řerze sebe samého / * Žal. 105, 9. Luk. 1, 73. † Gen. 12, 3. f. 17, 4.

14. Říka: Gířte požehnánj welmi to: bē / a welice rozmnožim tebe.

15. A tak trpěliwě očekáwage, došáhl zaslíbenj. * Žid. 10, 36.

16. Lidě zagiste řerze wěššijho * přisáhagi: a rozepře mezy nimi konec gest, kdjž býwá potwřzena přisáhau.

* Exod. 22, 11.
17. A takž Bůh chřege dostatečně wfázati dědicům zaslíbenj, neproměnitelnost rady swé / wložil mezy to * přisáhau: * Gen. 22, 17.

18. Abychom řerze ty dvě wěcy nezpohnutelně, [w nichž nemožné gest a: by Bůh * řha] měli přepewně potěšeni: [my] kterij sme se wtekli f obdrženj předložené naděge: * Řim. 23, 19. Žit. 1, 2

19. Kterauz máme gako kotwu duše, y bezpečnau y pewnau / a wcházejících až do wnitřku za oponu.

20. Kdežto předchůdce pro nās wšfel Gejř / gsa věiněn podle řádu * Melchysedechowa Biskupem na wěky.

* Žal. 110, 4. Žid. 3, 1. f. 4, 14. f. 5, 6. f. 8, 1. f. 9, 11.

Kapitola VII.

Kněštwj Cewitřě, potom y kněze Melchysedecha, figuragjchho Kryša kněze wěčnoho, pěkně wšmětuge: 12. a gat diwným způsobem křijus prawda, wšerch figurj přewyšowal, radostně wyprawuge.

1. **N**ebo ten Melchysedech, [byl] * Král Čalem, kněz Boha nezmýššijho /

šijho/ kterýž wysšel w cestu Abrahamo-
wi nawracujichmu se od pobiti králů/ a
dal genu pozeňnání: * Gen. 14, 18.

2. Kterémuž * Abraham y desátek dal
ze wšeho: kterýž neyprávě wykládá se,
král spravedlnosti/ potom pak y král
Salem/ to gest král pokoge: * Gen. 14, 20.

3. Bez Otce, bez matky, bez rodu/ ani
počátku dnů, ani skonání života nema-
ge: ale přepodobuěni gsa Synu Božímu
žijstáwá kněžem wěčné. * ujj. w. 6.

4. Pohleďtež tedy, kterak ten [byl]/
gemuž y desátky z kofistj dal Abraham
Patriarcha.

5. A gesto ti, kterýž gsa u synů Léwí
kněžstwj přigmagich/ přikázani * magi
desátky bráti od lidu, podle Zákonu, to
gest od bratří swých/ ačkoli poslédy z
bedr Abrahamových. * Num. 18, 21, 26.
Deut. 18, 1. f. 14, 28, 29. 2 Par. 31, 4, 5. 1 Mach. 3, 49.

6. Tento pak gehož rod nenj počten
mezy nimi, desátky wzal od Abrahama/
a tomu kterýž měl * zaslíbenj, † pože-
ňnání dal. * Rim. 4, 13. Gal. 3, 16.
† Gen. 14, 19.

7. A [giste] beže wšeho odporu, men-
šj od wětšjho pozeňnání beře.

8. A tuto desátky berau smrtedlnj li-
dé: ale tamto ten, o němž se wyswědču-
ge, je gest žiw.

9. A ai tak djm/ y sám Léwí, kterýž de-
sátky beře, w Abrahamowi desátky dal.

10. Nebo gestě w bedrách otce byl,
když * wysšel proti němu Melchysedech.
* Gen. 14, 18.

11. A protož bylaliť * dokonalost skrze
Lewitě kněžstwj, [nebo za něho wydan
gest lidu Zákon] gakáž toho byla potře-
ba/ aby ginj kněz podle řádu Melchys-
edehowa powstal/ a nebyl podle řádu
Aronowa gmenowan? * Gal. 2, 21.
Žid. 7, 18, 19.

12. A poněwadž gest kněžstwj přenes-
no/ musyloť také y Zákonu přenesenj býti.

13. Nebo ten, o kterémž se to prawj/
giněho gest pokolenj/ z kteréhož žádnj při-
otkárí w službě nebyl.

14. Zgowně gest žagisté, je * z pokole-
nj Judowa posel Pán náš: o kterémžto
pokolenj, nic z strany kněžstwj nemluwil
Mojšě. * Gen. 49, 10. Izai. 11, 1.
Mat. 1, 2. Luk. 3, 33. Jan. 4, 22.

15. Dřibž hogněgi to gestě zgowně

gest/ je powstal ginj kněz podle řádu
Melchysedehowa:

16. Kterýž učiněn gest ne podle Zá-
kona přikázani tělesněho/ ale podle mo-
cy žiwota neporušitelněho.

17. Nebo swěděj; * Ty gšy kněz na
wěky podle řádu Melchysedehowa.
Žal. 110, 4. Žid. 5, 6. f. 6, 20.

18. Stalo se žagisté * složenj onoho
předesslého přikázani/ proto je bylo †
mdeľ a nezjitečné. * Gal. 4, 9. † Rim. 8, 3.

19. Nebo ničeho k dokonalosti nepřiz-
wedľ Zákon: ale na mjesto geho wvedena
lepšj naděge/ skrze † niž přibližujeme se
k Bohu. * Jan. 1, 17. Skut. 13, 38.
Rim. 3, 21, 28. f. 8, 3. Gal. 2, 16. Žid. 9, 9. † Ef. 2, 18. f. 3, 12. Žid. 4, 16.

20. A to y podle toho, že ne bez přj-
sahy (gest wvedena.)

21. Nebo onino bez přjsahy kněžjmi
učiněni býwali: tento pak s přjsahau,
skrze toho, kterýž řekl k němu: * Přjsahľ
Pán/ a nebudeť tobo litowati/ Ty (gšy)
kněz na wěky podle řádu Melchysede-
howa. * Žal. 110, 4.

22. Podle čehož lepšj * smlauwy pro-
střednjfem učiněn gest Gejš.

23. A také onino mnozj býwali kněžj/
proto že smrt bránila gim wzdychy
trwati:

24. Ale tento poněwadž žijstáwá na
wěky/ wěčné má kněžstwj.

25. A protož y dokonalé spasení máje
ty, kterýž přistupuji skrze něho k Bohu/
wzdychy gsa žiw k * orodowanj za ně.
* Rim. 8, 34. 1 Tym. 2, 5. 1 Jan. 2, 1, 2. Žid. 9, 24.

26. Takowěhoť * žagisté nám slu-
želo mji Biskupa, swatěho, newin-
něho, neposkřwněného/ odděleněho
† od hršjnjků/ a kterýžby wysšj nad
nebesa učiněn byl: * Žid. 4, 14, 15.
† 1 Petr. 2, 22.

27. Kterýžby nepotřebowal na každj
den, gako onino kněžj, * neyprw za své
wlastnj břichy oběti obětowati/ potom
za lid: nebo učinil to † gednau/ sameho
sebe obětowaw. * Leu. 9, 7. f. 16, 6, 19.
Žid. 5, 3. † Rim. 6, 10. Žid. 9, 12, 26. f. 10, 14.

28. Zákon žagisté, lidi * magich nez-
dosátky, wstanowal za Biskupy: ale
slovo přjsějně, kteréz se stalo po Záko-
nu / (wstanowil) Syna † dokonalěho
na wěky. * Žid. 5, 1, 2. † f. 2, 10. f. 5, 9.

Kapit.

10. Toliko w * pokrmych a w nápo-
gich, a w rozličných vměňováních, a ospra-
vedňováních tělesných, až do času na-
pravení, záležejících. * Leu. 11, 22. seqq.

Num. 19, 7. seqq.

(V. Neběle w Posle, jinak Smetná.)

11. **A**le Krystus přišel, * Biskup bu-
dauchbo dobrého / škrze většji a
dokonalejší stánek / ne rukau vdekaný/
to gest, ne tohoto stavení: * Žid. 3, 1.

† 4, 14. † 6, 20. † 8, 1.

12. Ani škrze * krew kozlů a telat /
ale škrze swau wlastní krew / wšsel ** ge-
dnau do swatyně / † † věčně wylaupení
naleží. * Leu. 16, 3. † Škut. 20, 28.

† Ef. 1, 7. † Kol. 1, 14. † 1 Pet. 1, 19. † Zg. 1, 5. † 9.

** Žid. 7, 27. † 9, 26. † † 10, 12.

13. Nebo * gestližeť krew býků, a
kozlů, a † popel galowice, pokropu-
gicý posvěcenných / posvěcuje k o-
čistění těla: * Leu. 16, 14. Žid. 10, 4.

† Num. 19, 9. 12. 17. 18.

14. Čím * wíce krew Krystowa/
kterýž škrze ducha věčného, † samé-
ho sebe obětował neposvěcenného
Bohu / očistí ** svědomí wáše od štu-
tků mrtvých / k stavení † † Bohu ži-
wemu? * 1 Pet. 1, 19. † Jan. 1, 7.

† Zg. 1, 5. † 5, 9. † Gal. 1, 4. † 2, 20. † Ef. 5, 2.

† Žid. 6, 1. † † 1, 14. 75. † Kim. 6, 13.

† 1 Zg. 1, 9. † Žid. 2, 12.

15. Al pro tu přičinu, nowě sinlauwy
* prostřední gest / aby, kdyby † smrt me-
zy to wšročila / k vyplacení přestaupení
těch, kteráž byla za první smlaupen/
zastlbení věčného ** dedictwí přigali, ti
kdož sau powolaui.] * 1 Tym. 2, 5.

† Žid. 12, 24. † Škut. 13, 39. † Kim. 5, 6. † 1 Pet. 3, 18.

** Kim. 6, 23.

16. Nebo kdež gest křast / potřebj gest,
aby k tomu smrt přiročila toho, kdož či-
ní křast.

17. Křast * zagistě těch, kteříž zemře-
li, stáň gest: poněwadž gestě nemá mo-
cy, dokudž žiw gest ten kdož křast činil.

* Gal. 3, 15.

18. Protož ani první onen (Křast)
bez krew nebyl posvěcwan.

19. Nebo když * Mrogziš wšsecka při-
kázání podlé Zákona wšsemu lidu předlo-
žil / wzaw krew telat a kozlů, s wodaui a
s wlnau červenau / a s Zjopem / tak spo-
lu y knihy, y wšseho lidu pokropil,

* Erod. 24, 5. 6. † Eru. 16, 15. 16. 18.

20. Hka: * Zatoh gest krew Zákona,
kterýž wám Důh wwdal. * Erod. 24, 8.

† Wrat. 26, 28.

21. Ano y * státku, y wšsech nádob k

službě náležitých, rovně též krew pokro-
pil. * Erod. 29, 21. † Leu. 8, 15. 19. † 16, 14.

22. Al téměř wšsecko podlé Zákona *
krew očistwano býwá: a bez krew wš-
liti, nebywá odpustění (win.)

* Eru. 17, 11. † Ef. 1, 7.

23. Protož potřebj bylo / aby wěcy
nebeských příkladowě, těmi wěcmi očis-
ťwání byli: nebeské pak wěcy lepšimi
oběťmi nežli gsau ty.

24. Neboť newšsel Krystus do Ewa-
tyně rukau vdekaně / kterážby nesla figu-
ru (Swatyně) pravě: ale w samo nebe *
aby nyni wložwal se twáři Boží za nás.

* Kim. 9, 34. † Jan. 2, 12. Žid. 7, 25.

25. Ne aby častořrát obětował sebe
samého / gatu * Biskup wcházal do Ewa-
tyně každj rok se krewi cnyž:

* Erod. 30, 10. † Eru. 16, 23. 4. Žid. 9, 7.

26. (Ene jinak byby musyl často-
řrát trpěti od počátku swěta:) ale nyni
gednau * při skonání wěků, na shlazení
hřicha škrze obětování sebe samého, zge-
wen gest.

* 1 Kor. 10, 11. † Gal. 4, 4.

† Ef. 1, 10. Žid. 9, 12. 28.

27. Al gaťož wloženo lidem * ge-
dnau vmířti, † a potom (bude) saud:

* Gen. 3, 19. † 2, 17. † Eru. 14, 18. † 40, 12.

† Job. 19, 29. † Žal. 7, 9.

28. Tak y * Krystus gednau † gest
obětowan / k shlazení mnohých (lidj)
hřichů: podrubě bez hřichu ** wšáže
se těm, kteříž ho čekagj k špasení.

* Kim. 4, 25. † 5, 6. 8. † 6, 10. † 1 Pet. 3, 18.

† Žid. 10, 10. ** 2 Tym. 4, 8.

Kapitola X.

Názaw Aposťol nedostatečnosti starého zákona, s
dostatečnosti pak přewššenau Krysta Pána / 19. †
opradowému geho je přidřeni / 24. a w swatosti i
wota prosjwání, wěmi pitně napomjna.

1. **S**akon zagistě * mage stjn budauch-
ho dobrého / a ne sam obraz těch
wěch / gednosteynými oběťmi kteréž po
wšsecka léta obětugi, nikdy † nemá přis-
tupugických dokonalých učiniti:

* Leu. 16, 14. † Kol. 2, 16. 17. † Žid. 7, 19. † 9, 9.

2. Ene jinak zdalibj giž nepřestlky
obětowan býti? proto žeby giž neněli
žádného svědomí z hřichu, ti kteříž obě-
tugi / gsauce gednau očistění:

3. Ale při těch (obětech) připomjná-
nj hřichů dege se každého roku.

4. Neboť * možné není / aby krew bý-
ků a kozlů shladil a hřichy.

* Eru. 16, 14. 18. † Num. 19, 4. Žid. 9, 13.

5. Protož wchážege na swěť, by: D-
béri

běti * a daru nechťel sy : ale tělo sy mi způsobil. * Žal. 40, 7. f. 50, 8. Žai. 1, 11. Ger. 6, 20. Amos. 5, 21.

6. Zápatných obětj ani (obětj) za hřích sy neoblibil :

7. Lehdy řekl sem : Aty gduť / (gakož w knihách psáno gest o mně) abyh činil, ō Bože, vůli twau.

8. Powěděw napřed / Ze obětj a daru, a zápatů / y (obětj) za hřích / (kteř se podle Zákonu obětuj) nechťel sy / aniž sy oblibil :

9. Lehdy řekl : Aty * gduť / abyh činil, ō Bože, vůli twau. Nussj prwnj / azy druhě ustanowil. * Žal. 40, 8. 9.

10. W kterěžto vůli posvěceni sme škrze obětowanj těla * Gejisse Krysta gednau. * Žid. 9, 12. 28. f. 10, 14.

11. A každy zagistě kněž přistogj na každy den službu konaje / a gednosfeyně často obětuge obětj / kterěž * nřdy nemož hau odgiti hřichů. * Whš. w. 1.

12. Ale tento gednu obět obětowanu za hřichy, * wždycky (trwagichy) sedj na t pravicy Božj. * Žid. 9, 12. t Žal. 110, 1. 1 Kor. 15, 25. Kol. 3, 1. Žid. 1, 3. 15. f. 8, 1.

13. Gijž dále * očekawage azyby t pwoženi byli nepřátelě geho za podnož noh geho. * Žid. 2, 8. t Žal. 110, 1. Skut. 2, 35. 1 Kor. 15, 25. Efez. 1, 20.

14. Nebo * gednau obětj dofonalě včinil na wěky / ty kterjž posvěceni bywauj. * Žid. 9, 12. 26. Whš. w. 12.

15. Swěděst pať nám (to) y sam Duch swatý : nebo prwě powěděw /

16. Tatot gest * smławuwa, kterauž včinj s nimi po těch dnech, prawj Pán ; Dám Zákonj swě t w srdce gegich / a na myslěh gegich napissj ge : * Ger. 31, 33. Djm. 11, 27. Žid. 8, 8. t Jan. 6, 45.

17. A na * hřichy gegich, y na neprawostj gegich nikoli nezpomenu wjce. * Ger. 31, 34.

18. Rdejt pať gest odpustěnj gich / nez nř wjce obětj za hřich.

19. Magjce tedj, Bratřj, * plnau swobodu t wgwjt do Swatyně škrze křew Gejissowu / * 1 Jan. 2, 28. Žid. 4, 16. t Jan. 10, 9. Řim. 5, 2. Efez. 2, 13. 18. f. 3, 12.

20. (Tau cestau * wowan a žiwau, kterauž nám způsobil škrze oponu, to gest, tělo swě) : * Jan. 14, 6. Žid. 9, 8.

21. A * kněze welikěho nad domem Božjim : * Žid. 4, 14. 16.

22. Přistupmež s * prawým srdcem,

w plně gistotě wjry / očistěná t magjce srdce od swědomj šleho : * Efez. 3, 12. Žid. 4, 16. t f. 13, 18.

23. A * vmřtě tělo wowan čistau / t držmež nepochybě wřzuanj naděge : (nebo * wěrněj cest ten, kterjž zaslřbil.) * Ezech. 36, 25. t Žid. 4, 14. * 1 Kor. 1, 9. 1 Efez. 5, 24. Žid. 11, 11.

24. A štetřme gednu druhých, f * rožněcwánj se w lásce / a dobrých putčch : * Jan. 13, 34.

25. Neopauštěgice spočěněho šrozmaždenj swěho / gako některj obyčeg magj : ale * napomjmagice se / a to tjm wjce, čjmž wjce widite je se t ten den přibřžuge. * Kol. 3, 16. t 1 Kor. 10, 11. Žal. 5, 8.

26. Nebo gestřžebychom * dobrowolně hřešřili po přigeti znamosř prawdy / nežřstwalobj gijž obětj za hřichy : * Řim. 15, 30. Mat. 12, 31. 2 Pet. 2, 20. 1 Jan. 5, 16. Žid. 6, 4.

27. Ale hrozně negatě * očekawánj saudu / a ohně prudkě páliwosti / kterjž žrati má protivu / šh. * Ezech. 36, 15. Sofon. 1, 18. f. 5, 8.

28. Rdožbyřoli pohrdal Zákonem Drogjssowým / bez lřstostj * pode dwěma neb tmi swědky vmřřa : * Řim. 35, 30. Deut. 17, 6. f. 19, 15. Mat. 18, 16. Jan. 8, 17.

29. Coj se wám * jda, čjm přjřněgřřj ho třešřanj hoden gest ten / Rdožby Syna Božjho posřlappawal / akřew t smławuwy, kterauž byl posřwěcen, za nehodnau dražěho wáženj by meř / a duchu mřřstostj pwtupu wěinil ? * Žid. 2, 13. f. 12, 25. t 1 Kor. 11, 25.

30. Známěj zagistě toho genž řekl : * Mne pomřřta / gá odpřatjm, prawj Pán. A opěť : t Pán sauditi bude lid swřg. * Deut. 32, 35. Řim. 12, 19. t Deut. 32, 36.

31. Hrozněj gest * wpadnauti w ruce Boha žiwěho. * 2 Sam. 24, 14.

32. Rozpomeněj se pať na předešřě dny / w nichž ošřwřceni bywřře, mnohř bog * wřpenj snřřřeli šre / * Gal. 5, 4. Řil. 1, 29. 30. Kol. 2, 1.

33. Budto, tdyž šre byli y pohaněnjmi, y šřauzenjmj, gako diwadlo wčměnj : budto * wčastnjcy wčměnj bywřře těch, kterjž tak žmřřtani byli. * Řil. 4, 14. 1 Efez. 2, 14.

34. Nebo y * wěženj meho čitědlni šre byli / a rozchwātanj šřatřř swřch s t radostj šre šřřpěli : wědawce že * w sobě māt te lepřřj žbožj nebešřě a trwānlivě. * Skut. 14, 5. 6. t Skut. 5, 41. Žal. 1, 2. * Mat. 5, 12. f. 6, 20. f. 19, 21. Luk. 12, 33. 1 Žhm. 6, 19.

(C) 2

35. Pro

35. Protož nezamjentež smělé dau-
fanlivosti své / * kteráž welikau má od-
platu. * Mat. 10/32.

36. Než potřebjí gest wám * trpě-
livosti / abyštie wůli Boží činje, do
sáblí † zaslíbenj. * Luk. 21/19. Gal. 5/7.
† Žid. 6/12.

37. Nebo gestie welmi, * welmi mali-
čko / (a an) ten, kteržj přigiti má, při-
gde / a nebudeť mešťkati. * Ug. 2/7.
1 Pet. 1/6. f. 5/10.

38. Spravedlivý * pak z wjry žiw
bude : pakliby se ginam † obrátit / ne-
žalibuae sobě dusse má w něm.
* Abak. 2/4. Rim. 1/17. Gal. 3/11. † Cyr. 2/9.
Luk. 18/8. Žid. 6/4. seqq.

39. Ale myt negime poběhley k ja-
hynuti / ale * wěrjch k žytkání dusse.
* Zob. 2/8.

Kapitola XI.

D wše prawě coby byla, 2. a kterať welmi wesile
moch gest / a připominajm mnohých starých a S.
Dielu 52. h předimných skutky Božich při nich, po-
řistředně wyprawuže.

1. **W**jra pak gest nadějných věc *
podstata / (a) důwod † newidi-
tebných. * Rim. 8/38. † 1 Kor. 2/9.

2. Pro ni žagiste swědectwj dostli před-
fowé.

3. Wjrau * rozumjme / že wčiněni sau
wětowé slowem Božim / tak že s † nič-
ho aest to, což widime wčiněno.
* Gen. 1/1. seq. Gal. 3/6. 2 Pet. 3/5. † Rim. 4/17.
2 Kor. 4/6.

4. Wjrau lepšji obět Bohu obětowal
* Abel, nežli Kain : s krze kterauž swěde-
ctwj obdržel / že gest spravedlivý / gakž
sám Bůh darům geho swědectwj wydal :
a s krze tu, wniem, gestie † mluwj.
* Gen. 4/4. † Mat. 23/35. Žid. 12/24.

5. Wjrau * Enoch přenesen gest / aby
newiděl smrti : a nenj nalezén / proto, že
geg Bůh přenesl. Prvé žagiste než gest
přenesen / swědectwj měl, že se libil Bo-
hu : * Gen. 5/24. Cyr. 44/16. f. 49/16.

6. Bez wjry pak * nemožné gest lj-
biti se gemu : nebo přistupující k
Bohu wěriti musy / že gest (Bůh) a
tém kterž ho hledagi že † odplatu
dává. * Ger. 5/3. † Ger. 51/6.

7. Wjrau napomenut gsa od Boha *
Noe / o tom čehž gestie nebylo widěti /
boge se, připravowal Koráb / k zach-
wání domu swého : s krze něž odsaudil
swět / a † spravedlnosti té, kteraž gest s
wjry, wčiněn gest dedicem.
* Gen. 6/8. 14. Cyr. 44/17. Rim. 4/20. † f. 3/22. 24.
Žid. 5/9.

8. Wjrau powolan gsa Abraham, *
wposlechl (Boha) / aby odšel na to m-
sto, kteržj měl wšty za dedictwj : y šsel
newěda kam přigde. * Gen. 12/1. 4.
Job. 24/3. Neh. 9/7. Skut. 7/3. 4.

9. Wjrau * bydlil w zemi zaslíbené
gako w cizy / w stanjch přebhwage s Iz-
žakem a s Jakobem / spolu dedicj téhož
zaslíbenj. * Gen. 14/13. f. 17/8. f. 35/27.

10. Nebo * očekawal města základy
magjchho / gehožto † řemeslník a staw-
tel gest Bůh. * Žid. 12/22. f. 13/14.
Žgem. 21/1. † 2 Kor. 5/1. Žid. 3/4.

11. Wjrau také y Sára * mac ku poz-
četj semene přigala / a mimo † čas wěku
porodila : kžjž wěrila, že * gest wěrný
ten, kteržj zaslibil. * Gen. 17/19. f. 21/2.
Rim. 4/19. † Luk. 1/36. * Žid. 10/23.

12. A protož y z gednoho, * a to gž
vmrtwěného, rozplodilo se (potomků) /
† gako gest množiný hwěz nebelských /
a gako * pjsel nezčislný, kteržj gest na
břehu mořském. * Rim. 4/19.
† Gen. 15/5. * f. 22/17. f. 32/12.

13. Podle wjry * zemřeli ti wšickni
newzawšje zaslíbenj / ale ždaleka ge wi-
dětisse, gim y wěrili / y ge witali / a wy-
znawali, že gsau † hosté a přehožj na
zemi. * Jan. 8/52. 53. † Gen. 23/4.
f. 47/9. 1 Pet. 29/15. Gal. 39/13. f. 119/19.

14. Nebo ti, kteržj tak mluwj / žge-
wně to profaguj / že wlasti hledagi.

15. A giste kžby se byli na onu rz
zpominali z kteraž wysli / měli (dost)
času zase se nawrátiti :

16. Ale oni lepšji žadagi / to gest nez-
beště : Protož y sám Bůh * nestroj se
stauti aegich † Bohem : nebo připravil
gim město. * Žid. 2/11. † Exod. 3/6.
Mat. 22/32. Skut. 7/32.

17. Wjrau * obětowal Abraham Iz-
žaka, byw posaušijn / a to gedwrožen-
ho obětowal, ten, kteržj byl zaslíbenj
přigal : * Gen. 22/1. seqq. Cyr. 44/21.

18. K němuž bylo řečeno : W Izžo-
wi * nazwáno bude tobě symé :
* Gen. 21/12. Rim. 9/7. Gal. 3/29.

19. Tak o tom smyšleae / že gest mo-
cen Bůh y z mrtwých wzkřisly : Pročež
geg gako z mrtwých * wzkřiseného při-
gal. * Gen. 22/12.

20. Wjrau o * budačch věcch poz-
žehnánj dal Izžak Jakobowi a Ezau.
* Gen. 27/28. 39.

21. Wjrau *

4. Geště sie se až do krve * nezprotizwili/proti hřichu bogujsce.

* 1 Kor. 15, 13.

5. A což ste zapomenuli na napomenutj/ kterěz k wám gako k synům mluwí?
* Synu můj, nepohrdey kážnj Páně/
aniž sobě stýskey řdy od něho trestán býwáš.

* Job. 5, 17. Přisl. 3, 11, 12.

Eph. 2, 1.

6. Nebo kohož * milage Pán, (to= hot) třešce/ a swižá každého, kterěz bož za syna přigimá. * Waud. 3, 15.

Zgem. 5, 19.

7. Gešlize kážnj snáššite/ Bůh se wám podává gako synům: Nebo který gest syn gehožby netrestal Otce?

8. Pakli gste bez kážně, kterěz mšicni wčásti gsau/ tedy gste czoložnata, a ne synové.

9. Ano tělesné otce své měli sme, kterěz nás trestali/ a měli sme (ge) w wážnosti: y ždaliž nemáme mnohem wíce poddání býti * Dty duchů/ abychom žiwi byli? * Num. 16, 22. k. 27, 16.

3. ai. 57, 16. Zach. 12, 1.

10. Anino žagijš po nemnohé dny/ gatkž se gim widělo trestali: ale tento w věcech přewžitečnjch/ totiž k tomu, aby: chom došli wčasnosti swatosti geho.

11. Každé pak trestánj řdyž přito= mné gest, neždá se byti potěšene/ ale smutné: než potom rostosné owo= ce sprawednosti přinášj řem, kterěz= by w něm pocwičeni byli.

12. Protož opustěnjch rukau, a žemdenjch kolen * pošyláte: * Žai. 33, 13.

13. A * přjmě křoky čiňte nohama swýma/ aby což žfulhawělo/ do konce se newywinulo/ ale raděgi wzdroweno by: lo.

* Žal. 73, 2.

14. Pořoge * následugre se wšech= němi a swatosti/ bez t nž žádný ne= vzrj pána: * Rim. 12, 1. 2. 18. 2 Kor. 13, 11.

2 Tym. 2, 22. t Mat. 5, 8. 20.

15. Prohlédagice, * aby někdo t nez= odpadl od milosti Boží: a aby negakž kolen hořkosti nepodrošl/ a ** newčiniš přefážky/ řkrze negžby poskwrněni byli mnozy.

* Žid. 3, 11. t 2 Kor. 6, 1.

16. Aby někdo nebyl * smilnjš/ a neb ohyždný, gako t Ezau/ kterěz za gednu řrmi prodal prworozenswj své.

* Efe. 5, 5. Kol. 3, 5. 1 Zec. 4, 5. t Gen. 25, 53.

17. Wšte žagijš, je potom * Wrege

dědicně dosahnauti požeňnáj, pohrdnut gest. Nebo nenalezl mšia ku pokánj/ ač= koli ho s plácem hledal.

* Gen. 27, 30. seqq.

18. Nebo * nepřistaupiliste k hmotně hoře, a k hořejmu ohni/ a k wichru/ a t k mrafotě/ a k bauri: * Erod. 19, 12.

t k. 20, 21. Deut. 5, 22.

19. A k žwufu trauby/ a k hlasu řlow/ kterěz řdož slyšeli/ * prosyli, aby k nim nebylo wíce mluweno. * Erod. 20, 19.

Deut. 5, 24. k. 18, 16.

20. (Nebo nemohli sněsti toho což bylo praweno: * řdyby se (y) howado dořklo horj/ buď wšamenowáno/ a neb šlipem posřeleno. * Erod. 19, 12, 13.

21. A tak hrozě bylo to což widěli/ (je) Wogžjš řekl: Řekl sem se, až se třesu.)

22. Ale * přistaupiliste k hoře Synu/ a k městu Boha žiwěho, t Geruza= lěmu nebeskěmu/ a k ** nezčislnému ža= stupu Anželů/ * Žai. 2, 2. t Gal. 4, 26.

Zgem. 3, 12. k. 21, 2. 10. * Dan. 7, 10.

23. A wreğněmu šhromážđenj a k řřřwí prworozenjch, kterěz * žapsa= ni sau w nebesjch/ a t k Bohu řaudcy wšech/ a k duchům sprawedljwjch do= řonaljch. * Łuf. 10, 20. t Gen. 18, 25.

24. A k * prosřednjku t nowěho ža= řona Gežjřwí/ a ku ** pokropenj řwíj, lépe mluwjch t než Abelowu.

* 1 Tym. 2, 5. Žid. 8, 6. k. 9, 15. t Erod. 24, 8.

* 1 Pet. 1, 2. Žid. 10, 22. t Gen. 4, 10. Žid. 11, 4.

25. Wžijš, abyšste neodpřali mlu= wjčmu; * nebo poněwadž onino new= šli/ kterěz odpřali tomu, genž na žemi na mšřte Božim mluwí: čjm wíce my, gešlize řim, kterěz s nebe gest, pohrdne= me?

* Žid. 2, 3. k. 10, 29.

26. Gehož hlas tehdž byl žemj po= hnul: nynj pak žasřibil, řka: * Geštět gá gednau pohmu netoliko žemj/ ale y ne= bem.

* Wge. 2, 17.

27. To pak je dj: Geště gednau/ swě= tle * wřaguge pohnutědnjch wěcy přene= řenj/ gakožto wčinenjch: aby žustawaly ty, kterěz gsau nepohnutělně.

* Žal. 102, 27. Mat. 24, 35. 2 Pet. 5, 10.

28. Protož řřalowřimj přigimajge nepohnutělně/ měgmež * milost, řkrze řteraužto řlužme libě Bohu, s t wážno= řij a wčiwosřij. * 1 Pet. 5, 5. t Žil. 2, 12.

29. Nebož * Bůh nás gest oheř spalugjcy. * Deut. 4, 24. Žal. 18, 9.

Kapit

